

‘Religiekritiek verhult soms racisme’

Iris Savelkouls

GroenLinkser René Danen is voorzitter van de antiracismeorganisatie Nederland Bekent Kleur. Ook is hij andersglobalist en milieuvanactivist. Vanwege de aanklacht van Nederland Bekent Kleur tegen Geert Wilders kon hij geen kandidaat worden voor het landelijk partijbestuur van GroenLinks. Links wordt volgens hem soms blind als godsdienstkritiek wordt gebruikt als dekmantel voor racisme.

‘De Linker Wang, de laatste hoop van GroenLinks,’ zegt Danen lachend als ik twee nummers van het tijdschrift op tafel leg. Helemaal serieus lijkt deze opmerking niet te zijn, maar Danen betreurt dat GroenLinks niet achter hem stond, toen hij namens *Nederland Bekent Kleur* Wilders wilde aanklagen.

‘Kamerlid Tofik Dibi lijkt ook zo naar rechts opgeschoven en verder van de standpunten van *Nederland Bekent Kleur* verwijderd geraakt. Eerst zei hij nog dat Wilders een racist was, nu wil hij het woord ‘links’ uit GroenLinks halen.’ Danen zelf is juist lid geworden van GroenLinks omdat hij een partijpolitiek antwoord wilde bieden op het gedachtegoed van de PVV.

‘Ik neem het Femke Halsema ook kwalijk dat ze heeft gezegd dat ‘de Islam’ een probleem is. Dan ben je aan het generaliseren. Er zijn inderdaad een paar stromingen binnen de Islam waar je kritisch op moet zijn, net als die er binnen het katholicisme of sommige andere christelijke stromingen zijn.’

De reden dat sommige mensen tegen de Islam zijn, is omdat deze godsdienst homofob zou zijn...

‘Dat is dus niet zo. Dé Islam is niet homofob. Dat zou je wel van de Rooms-Katholieke Kerk kunnen zeggen, maar niet van alle katholieken. Dé ‘Islamkerk’ bestaat niet, het is maar net welke stroming je spreekt.’

Dat sluit toch aan bij wat Tofik Dibi zegt dat mensen zelf keuzes maken en dat men dat niet aan een religie kan toeschrijven?
‘Dat ben ik met hem eens. Er zijn wel degelijk mensen die de Islam, en ook andere godsdiensten, misbruiken om daar zaken mee goed te praten. Dat geldt voor Islamis-

ten die aanslagen plegen, maar ook voor Bush die de oorlog in Irak onder Gods hoede probeert te brengen.’

Je voelt je niet meer thuis bij GroenLinks... ‘Nederland Bekent Kleur’ kreeg aanvankelijk brede steun van politieke partijen waaronder GroenLinks. Ik kan me herinneren dat in de jaren negentig de complete fractie van GroenLinks meeliep in onze jaarlijkse manifestaties op 21 maart. Zoals we toen kritiek hadden op Janmaat, hebben we nu kritiek op Wilders – die overigens veel verder gaat dan Janmaat. Daar staan we nog steeds niet alleen in, ook de Anne Frank Stichting vindt dat de PVV een extreemrechtse partij is, maar je ziet dat bij GroenLinks daar ook een andere stroming aan

‘GroenLinks was de spreekbuis voor allochtonen maar is dat imago kwijtgeraakt’

het ontstaan is, die daarvan is weggegaan.’

‘Ik was laatst bij een bijeenkomst van GroenLinks in Amsterdam, daar ging het om die rechtszaak tegen Wilders. Enige tijd daarvoor had partijvoorzitter Henk Nijhof in de pers gezegd dat mijn steun voor die rechtszaak niet binnen GroenLinks paste. Vervolgens merkte ik op in het debat, toen er een peiling werd gehouden onder het publiek, een ruime meerderheid achter ons bleek te staan. Bij de top van de GroenLinks komt dat geluid helemaal niet terug. Ik heb ze meermaals uitgedaagd om het debat met mij aan te gaan en tot nog toe hebben ze dat steeds geweigerd. Het enige wat zij deden was mij uit het bestuur weren.’

Je zegt dat Wilders veel verder gaat dan Janmaat...

‘Dat is geen kwalificatie, dat is gewoon een constatering. Als je kijkt naar de standpunten van Wilders: Wilders wil islamitische scholen sluiten, moskeeën afbreken, tientallen miljoenen moslims Europa uitzetten. Dat standpunt heb ik van Janmaat nooit gehoord.’

Ik verwijt eigenlijk links, en ook GroenLinks, dat ze te veel mee zijn gegaan met de discussie over dat wat Wilders doet ‘godsdienstkritiek’ zou zijn. Maar tientallen miljoenen moslims uitzetten heeft natuurlijk helemaal niets met godsdienstkritiek te maken. Binnen GroenLinks is het toch een tijdje ‘in’ geweest, vooral onder intellectuelen en in de partijtop, om te zeggen ‘godsdienstkritiek moet kunnen’. Ja, dat moet ook kunnen, maar dat is hier niet aan de orde.’

Wat is dan het verschil tussen godsdienstkritiek en racisme?

‘Nou kijk, als je kritiek hebt op bepaalde religies is daar niets mis mee, maar op het moment dat je de betreffende bevolkingsgroep rechten wilt ontnemen... Dat is wat Wilders doet. Het liefst wil hij in de Grondwet vastleggen dat de joods-christelijke cultuur superieur zou zijn aan de islamitische. Hij schaarft ook alle moslims in Nederland over één kam.’

‘Ik denk dat daaruit duidelijk is geworden hoe selectief Wilders is. Toen de discussie speelde in de Rooms-Katholieke Kerk, over dat homo’s geen hosties mochten ontvangen, hebben we Wilders helemaal niet gehoord. Als hij zo bezorgd is over religies die homo’s weren, zou hij hierbij toch ook vooraan moeten staan. Hij is opvallend stil gebleven, want het zijn ‘zijn’ mensen, ‘zijn’ superieure cultuur.’

Op landelijk niveau is GroenLinks al heel lang mijn partij. Ik heb ook jarenlang in de milieubeweging gezeten. Maar ik vind het wel jammer dat GroenLinks naar rechts is opgeschoven, want GroenLinks was tot eind jaren negentig natuurlijk de spreekbuis voor belangen van allochtonen in Nederland. Dat imago zijn ze compleet

kwijt, dat is aan de Partij van de Arbeid overgedragen.'

'Ik zie echter ook positieve ontwikkelingen. Ik zag Femke Halsema deze week voor het eerst Wilders van discriminatie betichten. Eerder deed ze dat wel onder de verhullende termen als 'de PVV is onbeschaafd en zou mensenrechten schenden'. Beide zijn waar natuurlijk, maar het is jarenlang, sinds de moord op Fortuyn, ook bij GroenLinks een taboe is geweest om van racisme, discriminatie en dat soort termen te spreken. Gelukkig pakt Halsema die agenda nu terug van rechts.'

Aanklagen

De PVV is volgens Danen in de kern racistisch: 'Als je hun verkiezingsprogramma leest, kom je meer dan tien discriminerende voorstellen tegen, op iedere pagina één of meer.'

Het is ook lange tijd in Nederland de illusie geweest dat racisme is uit te roeien – dat het zelfs al uitgeroeid was. Maar wij zeggen: racisme is net als andere criminaliteit, het zal helaas nooit weggaan. Maar je kan het wel beperken.'

Belangrijk daarbij is om het echt aan te pakken met politie en justitie, maar het heeft ook met normen en waarden te maken: 'In de jaren tachtig: winkeldiefstal hè, dat was 'proletarisch winkelen'. Een fiets jatten was een 'fiets lenen'. Dat kwam natuurlijk niet te goede aan de misdaadcijfers.'

'De PVV haalt nu 15 procent van de stemmen. Zo groot is extreemrechts nog nooit geweest in Nederland. Wilders heeft jarenlang kunnen roepen wat hij wou. Wij hebben Wilders moeten aanklagen; het Openbaar Ministerie deed niets. Als je Wilders in het buitenland bij CNN of de BBC ziet, vragen die journalisten: 'maar meneer Wilders, dat zijn toch racistische standpunten die u heeft?'. In Nederland heeft nog nooit een journalist dat aan hem gevraagd.'

Een aantal GroenLinks-stemmers is volgens hem overgestapt naar D66. Opmerkelijk, want D66 durfde Wilders weliswaar aan te vallen, maar is juist een rechtse partij in economisch opzicht. 'Ik vind toch

dat er een bepaalde set waarden is die bij elkaar hoort. Ik vind dat antiracisme ook bij solidariteit hoort. Net als dat duurzaamheid in feite ook solidariteit is naar de volgende generatie.'

Zie je bij Wilders overeenkomsten met het fascisme?

'Ik ben zelf niet zo van de vergelijkingen met de Tweede Wereldoorlog, maar je ziet wel degelijk parallellen in de manier waarop moslims ontmenselijkt worden, net als de joden in de jaren dertig. Het zijn geen mensen meer, het zijn 'dingen'. Die tactieken zijn al vergelijkbaar.'

'Het wij-zij-denken, daar begint het natuurlijk, hè. Dat vind ik ook het mooie als ik naar De Linker Wang kijk. De menselijke maat, hè? Als dat geen rol meer speelt, krijg je wat in Rwanda gebeurde met de Hutu's en de Tutsi's: 'Tutsi's zijn kakkerlakken, die mag je verdelgen'. Dat is wat Wilders ook doet: Moslims zijn geen

mensen maar dieren, kijk naar een begrip als 'kopvoddentax'. Allemaal subtiele dingen in het taalgebruik.'

Volgens sommigen ben je als pro-moslim een antisemiet...

'Sommige mensen kunnen maar moeilijk geloven dat wij én tegen antisemitisme én tegen islamofobie én tegen homofobie zijn. Daar gaan we niet in mee, in wat Wilders probeert te zeggen. Als we ons uitspreken tegen discriminatie van moslims, dan moeten we dus tegen homo's zijn. Nee, wij zijn voor allebei, wij zijn voor iedereen.'

De redactie heeft partijvoorzitter Henk Nijhof gesproken en gevraagd om te reageren op de uitspraken van René Danen. Hij gaf aan daar geen behoefte aan te hebben.